

A trianoni Magyarország képes története

Pritz Pál műve nemcsak amiatt igazi képes politikatörténeti könyv, mert fotó- és egyéb illusztrációkban igen gazdag, hanem azért is, mert Magyarország elmúlt száz évének szinte a teljes kulturális, tudományos, vagyis szellemi arzenálját felhasználja a történelem elemzéséhez. Babbitstól Darvas Ivánig, Tisza Istvántól Antall Józsefíg, Tormay Cécile-től (alias Krenmüller Szeszil) Ormos Máriaig, az őszirózsás forradalomtól '56-on keresztül a taxisblokádig – meglepő név- és eseménysorok állíthatók össze a hátunk mögött hagyott száz évből. Tehát nem a trianoni Magyarország, hanem Magyarország Trianon utáni száz éve a szerző izgalmas könyvének a tárgya. Mégsem napló, inkább tablókkal ékesített barangolókönyv. Nagyon nehéz olvasmány, mert Pritz Pál egy-egy epizódot, s majd a végén a teljeset, a nagy képet is a lehető összes, mérvadó, a történelemben felbukkanó nézőpontból mutatja meg. Ahogy az epilógusban fogalmaz: „...[bár] a Gellért-hegy másként látható a Duna-partról, mint a Sas-hegy magasáról, azért a Gellért-hegy bizony mégis ugyanaz”. Ugyanitt lakonikusan, viszont tárgyyszerűen állapítja meg: „Rengeteget rongált a magyarság mentális állapotán az a tény, hogy a számos rendszerváltás egyike sem belső változásnak, hanem nemzetközi átrendeződésnek lett a következménye. Ráadásul bármennyire merőben különböző társadalmi berendezkedések jöttek ekképpen létre, végeredményben az irigyelt Nyugathoz – sem a GDP nagyságában, sem az életszínvonal tekintetében, sem az élet minőségében – nem sikerült közelebb jutnunk.”

A szerző zárógondolatával sem lehet nagyon vitatkozni: „...a fenn lévők gyilkos, nemzetpusztító viszálya pedig csak akkor fog nemes politikai küzdelemmé szelídülni, ha megtörténik az állam és a politikai hatalom társadalmasítása”. Itt az olvasóban már csak egyetlen kérdés marad nyitva: újabb száz évet kell-e várni minderre? / rp

